

KAPITULA

DIECÉZNY ČASOPIS SPIŠSKÉHO BISKUPSTVA

5/2017

SPOLOČNÁ REKOLEKCIA KŇAZOV DIECÉZY

STRANA 3

KONFERENCIA O BOŽOM SLUHOVI BISKUPOVI JÁNOVI

STRANA 4

VZÁCNÁ NÁVŠTEVA Z ETIÓPIE NA SPIŠSKEJ KAPITULE

STRANA 4

ŠTEFAN HUDZÍK (1954 – 2017)

STRANA 13

OBSAH

- 2 EDITORIÁL
- 3 AKTUALITY DIECÉZNEJ KÚRIE
- 8 DO KOSTOLOV SV. MARTINA
- 10 JUBILEJNÝ ROK SV. MARTINA
- 13 ŠTEFAN HUDZÍK
- 15 RÓMSKE PASTORAČNÉ CENTRUM
V KRÍŽOVEJ VSI
- 16 KOSTOL SV. MARTINA
V IHLANOCH
- 17 KOSTOLY SV. MARTINA
V GRANČ-PETROVCIACH
- 18 LESY V MAJETKU
ŠPIŠSKÉHO BISKUPSTVA
- 22 EKUMENIZMUS MEDZI KATOLÍKMI
A PROTESTANTMI
PODĽA JOZEFA RATZINGERA

KAPITULA
Diecézny časopis Spišského biskupstva 5/2017
E-mail: casopis@kapitula.sk

Šéfredaktor: Lubomír Krett

Redakcia:

Mons. Anton Tyrol, František Knapík, Róbert Neupauer, Lubomír Kalavský, Luboslav Hromják, Lukáš Kutlák, Lukáš Stolárik, Daniel Lysý

Grafická úprava: Marián Jabrocký

Jazyková úprava: Mgr. Anežka Buríková

Imprimatur: Mons. Štefan Sečka, spišský biskup

5. 10. 2012 pod číslom 2311/12

Cenzor: Mons. Jozef Bielik

Titulná strana: Nový kostol sv. Martina v Granč-Petrovciach

Foto: Lubomír Kalavský

EDITORIÁL

Milí čitatelia,

klúčové témy, ktoré sa nám v týchto dňoch najviac vynárajú v myšliach, sú: nedávno ukončený Jubilejný rok sv. Martina a okružle výročie narodenia Božieho sluhu biskupa Jána Vojaššáka. To sú aj dominantné témy tohto čísla časopisu Kapitula.

Prežili sme jubileum narodenia sv. Martina (1700 rokov), aj jeho narodenia pre nebo (1620 rokov od jeho smrti). Tejto téme venujeme niekoľko správ v aktualitách a rekapitulačný článok o aktivitách a trvalom ovocí tohto slávenia. Pridávame aj pekné svedectvá mladých účastníkov cyklistickej púte do všetkých kostolov Slovenska zasvätených sv. Martinovi, ba aj do dvoch katedrál v zahraničí. Veríme, že aj projekt farských charít sa v našich farnostiach ujme ako konkrétny výstup z tohto slávenia.

Výročie narodenia Božieho sluhu biskupa Jána (140 rokov) bolo oslávnené veľkolepou viacdňovou konferenciou, nad ktorou mal svoj patronát emeritný prefekt kongregácie pre evanjelizáciu národov J. Em. kardinál Jozef Tomko.

V rubrike Osobnosti venujeme spomienku nedávno zosnulému akademickému sochárovi Štefanovi Hudzíkovi zo Spišského Štiavniku.

Nevynechali sme ani ďalšie rubriky: galériu svätomartinských kostolov kompletizujeme jednak na obálke, a jednak vnútri čísla.

V rubrike Ako to je? sa opäť prezentujú naši mladí teológovia. V peknej štúdii podľa dokumentu Dominus Iesus spracovali aktuálne otázky: Ktorá cirkev je pravá? Aký je vzťah medzi Kristovou cirkvou a Katolíckou cirkvou?

Milí čitatelia,

k nadchádzajúcim vianočným sviatkom Vám prajeme mnoho Božích milostí. Prežime ich v spoločnom výraze vďaka Bohu za mnoho duchovného dobra, ktoré od neho každý deň dostávame a za jeho starostlivosť o nás.

Prajeme Vám príjemné čítanie.

Za redakciu

ANTON TYROL

AKTUALITY DIECÉZNEJ KÚRIE

PÚŤ DEKANÁTU DOLNÝ KUBÍN

Sériu dekanátnych pútí z celej diecézy počas Jubilejného roka sv. Martina v Spišskej diecéze uzavrela dekanátna púť kňazov a veriacich z dekanátu Dolný Kubín. Púť do spišskej katedrály sv. Martina sa uskutočnila dňa 21. októbra 2017 a zúčastnilo sa jej okolo 20 kňazov a asi 650 veriacich. Sv. omšu v katedrálnom chráme slúžil diecézny otec biskup Mons. Štefan Sečka, s ktorým koncelebroval emeritný biskup Mons. Andrej Imrich a všetci prítomní kňazi. Kazateľom pri tejto sv. omši bol vsdp. Cyril Hamrák, farár v Zákamennom, ktorý vyzdvihol čnosti sv. Martina a povzbudil veriacich k ich nasledovaniu. Veľkou ozdobou tejto púte bol nádherný spev okolo 150-členného spevokolu z viacerých farností pod vedením Dr. Štefana Tuku. V závere slávnosti sa všetkým poďakoval prof. Ľubomír Pekarčík, dolnokubínsky dekan, hlavný organizátor tejto púte. Účastníci mali možnosť uctiť si relikvie sv. Martina a vstúpiť aj do historických priestorov biskupskej rezidencie. ■

SPOLOČNÁ REKOLEKCIA KŇAZOV DIECÉZY

Podobne ako na začiatku Jubilejného roka sv. Martina, aj v jeho závere diecézny biskup po-

zval všetkých kňazov diecézy na spoločnú rekoлекciu do Spišskej Kapituly. V stredu 8. novembra 2017, presne v deň smrti sv. Martina, sa v katedrále pri jeho relikviách stretli kňazi z celej diecézy na spoločnej sv. omši. Mons. A. Tyrol v homílii vyzdvihol sociálnu angažovanosť sv. Martina, ktorý presne podľa proroka Izaiáša „lámal chlieb chudobným, a preto zažiarilo jeho svetlo ako poľudnie...“ V tom možno vidieť aj dnešný liek na neblahý proces, ktorý nazývame sekularizácia. Po sv. omši mal prednášku pre kňazov diecézny biskup Mons. Štefan Sečka, ktorý rozvinul tri pohľady na život sv. Martina: poctivosť svedomia, prehlbovanie života s Bohom a skutky milosrdenstva. To sú dnes pre nás aktuálne spôsoby vydávania svedectva o Kristovi. ■

ZAKONČENIE JUBILEJNÉHO ROKA

Popri spoločnej rekoлекcii diecéznych a rehoľných kňazov bolo zakončenie Jubilejného roka sv. Martina poznamenané aj slávnostnými bohoslužbami v samotný deň slávnosti, a taktiež aj vonkajšou slávnosťou. V sobotu 11. novembra 2017 pri slávnostných bohoslužbách v katedrále sv. Martina ustanovil diecézny biskup Mons. Štefan Sečka 22 nových akolytov spomedzi laických vysluhovačov sv. prijímania v rozličných farnostiach diecézy. Povzbudil ich pritom k horlivej službe veriacim a najmä chorým, ktorým títo akolyti nosia Eucharistiu do ich domovov.

V nedeľu 12. novembra bola v katedrále sv. Martina vonkajšia slávnosť patróna Spišskej diecézy a katedrálného chrámu. Slávnostným celebrantom a kazateľom bol žilinský diecézny biskup Mons. Tomáš Galis. Vo svojej homílii poukázal na spiritualitu sv. Martina, ktorú možno vyjadriť slovami „zvnútornenie“ a „výstup zo seba“. Tento postup „dovnútra a navonok“ potom pekne prepojil s našou súčasnosťou, v ktorej sa máme aj my usilovať o zvnútornenie viery a vydávanie svedectva okolitému svetu. ■

KONFERENCIA O BOŽOM SLUHOVI BISKUPOVI JÁNOVI

Niekoľko dní po skončení jubilejného roka sme si na Spišskej Kapitule pripomenuli 140. výročie narodenia Božieho sluha biskupa Jána Vojtaššáka. Z tejto príležitosti bola v dňoch 14.-15. novembra 2017 v kňazskom seminári usporiadaná vedecká konferencia, na ktorej sa zúčastnili mnohí historici z celého Slovenska. Konferencia sa uskutočnila pod záštitou emeritného prefekta Kongregácie pre evanjelizáciu národov, kardinála Jozefa Tomka a spišského diecézneho biskupa Mons. Štefana Sečka. Popri témach zo života a činnosti Božieho sluha zazneli vo viacerých blokoch na konferencii veľmi detailné prednášky o problematike postojov biskupa J. Vojtaššáka v otázke zmien štátnych hraníc medzi Slovenskom a Poľskom, analyzované boli postoje biskupa Jána k otázkam Baldovských kúpeľov, k židovskej otázke a mnohé iné. Vystúpenia všetkých odborníkov na konferencii priniesli ďalšie svetlo v skúmaní života a hrdinských čností Božieho sluha biskupa Jána.

Slávnostné bohoslužby pri tejto príležitosti celebroidal J. Em. kardinál Jozef Tomko, ktorý v homílii rozvinul svoj pamätný obraz z biskupskej konsekrácie Mons. Františka Tondru z roku 1989 „Nad Tatrami svitá...“ Povzbudil tak celý národ (sv. omša bola vysielaná v Rádiu Lumen), aby sme pracovali na budovaní slobodnej vlasti a usilovali sa vytvárať zdravé hodnoty. ■

VZÁCNÁ NÁVŠTEVA Z ETIÓPIE NA SPIŠSKEJ KAPITULE

V dňoch 4. a 5. decembra zavítal na Spišskú Kapitolu vzácny hosť: v sprievode riaditeľa Dobrej noviny Maroša Čaučíka a projektovej manažérky Dariny Maňurovej nás navštívil biskup Adigratskej eparchie v Etiópii Abune Tesfasse-

lassie Medhin Fessuh. V biskupskej rezidencii ho prijal diecézny biskup Mons. Štefan Sečka. V rozhovore sa vzájomne informovali o situácii veriacich katolíkov v Etiópii, ako aj na Slovensku, pričom biskup Tesfasselassie predstavil aj svoje projekty, ktoré budú podporené z koledníckej akcie Dobrá novina. V dopoludňajších hodinách 5. decembra si etiópsky pán biskup prezrel katedrálu a historické priestory biskupskej rezidencie. ■

KONFERENCIA SOCIÁLNYCH INŠTITÚCIÍ V SPIŠSKEJ KAPITULE

V utorok 5. decembra sa v priestoroch kňazského seminára v Spišskej Kapitule konalo každoročné spoločné zasadnutie komisií a rád Konferencie biskupov Slovenska, ktoré sa venujú sociálnej problematike. Iniciátorom podujatia je Sociálna subkomisia KBS, Rada KBS Justitia et Pax a Fórum kresťanských inštitúcií. Cieľom zasadnutia komisií a rád je povzbudiť sa, vzájomne sa informovať o svojich aktivitách, koordinácia a spájanie síl. Na stretnutí sa zúčastnili aj riaditelia Rádia Lumen a Televízie Lux, doc. J. Spuchlák a T. Straka. Účastníci rokovali aj o nadchádzajúcom stretnutí mládeže v Prešove, známom pod značkou P18. Prítomná bola aj primátorka Prešova A. Turčanová a predseda VÚC Prešov M. Majerský. Na záver stretnutia zavítal ako hosť podujatia biskup Tesfasselassie Medhina z eparchie Adigrat v Etiópii, ktorý bol na Slovensku na pozvanie Dobrej noviny. Prítomní boli aj ďalší traja biskupi: Š. Sečka, P. Rusnák a J. Haľko. ■

SPRÁVY Z MISIÍ V KAZACHSTANE

Po istom čase sa nám opäť ozvali naši priatelia z Kazachstanu. Sú medzi nimi aj slovenskí dobrovoľníci, niektorí sú aj z našej diecézy. Preto na nich pamätáme v modlitbách a prejavujeme im svoju priazeň. Mladí sa tam naozaj činia. Ich služba spočíva v organizovaní katechéz, ktoré sú niekedy súčasťou dlhšieho programu. V ostatnom čase to boli stretnutia v Oziornom a v streisku Maladožnoje. Osvedčili sa im aj medzigeňeračné, napríklad mladších chlapcov spolu s otcami rodín. Popri duchovných témach všetkým padla dobre spoločná rybačka a iné zaujímavosti. Oživením ich práce bola návšteva manželov Ulfa a Brigity zo Švédska, ktorí roku 2014 vstúpili do Katolíckej cirkvi a v Karagande o tom vydávali svedectvo. Povzbudzujúcim podujatím bola aj duchovná obnova v októbri t. r. pre všetkých kňazov a zasvätené osoby v diecéze Karaganda, ktorú viedol miestny biskup Mons. Adelio del' Oro. Miestna komunita sa teší z nových dobrovoľníkov, ktorými sú sr. Michaela a Peter zo Slovenska. ■

MONS. ANTON TYROL
GENERÁLNY VIKÁR

DNI KREŠŤANSKEJ KULTÚRY NA SPIŠI

V Kňazskom seminári biskupa Jána Vojašáka v Spišskej Kapitule-Spišskom Podhradí sa uskutočnil v poradí už IV. ročník Dní kresťanskej kultúry, ktoré sa tradične konali v dvoch termínoch: v dňoch 25. – 26. októbra 2017 pre

stredoškolákov a v dňoch 27.-29. októbra 2017 pre intelektuálov a záujemcov o kresťanskú kultúru. V závere Roka sv. Martina, sláveného v Spišskej diecéze pri 1620. výročí smrti patróna diecézy, tieto duchovno – intelektuálne dni boli zamerané počas prvého dňa na osobnosť a ikonografiu sv. Martina a v nasledujúci deň zasa na slovenskú osobnosť teológa a filozofa kultúry prof. Ladislava Hanusa, pri príležitosti 110. výročia od jeho narodenia. Sprievodnou akciou tohto IV. ročníka víkendových Dní kresťanskej kultúry bolo otvorenie výstavy venovanej prof. Ladislavovi Hanusovi za účasti a výkladu autora výstavy doc. Viliama Grusku.

Na stredoškolských Dňoch kresťanskej kultúry sa zúčastnilo okolo 200 študentov z gymnázií a z 9. ročníka základných škôl z východného Slovenska. Na víkendových Dňoch kresťanskej kultúry sa zišlo vyše 80 kresťanských intelektuálov, bohoslovcov z prešovského a bratislavského seminára a záujemcov o kresťanskú kultúru z celého Slovenska.

Cieľom Dní kresťanskej kultúry v Spišskej Kapitule-Spišskom Podhradí, ktoré majú charakter kultúrno-vzdelávacieho podujatia s duchovným zameraním, je v zhode s úsilím bývalého spišskokapitulského profesora Ladislava Hanusa vyvolať záujem o svetovú a slovenskú kresťanskú kultúru a o život a dielo významných osobností Spišskej diecézy. Podujatie bolo okrem prednášok doplnené o exkurziu Katedrály sv. Martina v Spišskej Kapitule a biskupského paláca. Ďalší V. ročník podujatia Dní kresťanskej kultúry, ktorý je plánovaný na október 2018, by mal byť venovaný tematike ľudového umenia a ľudovej zbožnosti v Katolíckej cirkvi. ■

ĽUBOSLAV HROMJÁK
ORGANIZÁTOR DKK

SV. MARTIN BY MAL RADOSŤ

V Spišskej diecéze sa nedávno skončil Jubilejný rok sv. Martina. Jeho schopnosť všimnúť si slabších a podeliť sa s nimi sa stala príkladom pre všetkých účastníkov medzinárodného sociálno-náboženského projektu, tzv. Projektwoche. Nemecké katolícke organizácie SocioMovens a Kommende Dortmund boli hlavnými sponzormi podujatia s bohatým programom, ktorého sa mohlo zúčastniť 18 žiakov z Cirkevného gymnázia P. U. Olivu v Poprade a 14 z Gymnázia sv. Andreja v Ružomberku. V malebnej prírode Nízkych Tatier v rekreačnom stredisku s názvom Škutovky si mladí ľudia počas posledného septembrového týždňa vytvárali pozitívny vzťah k sociálnej práci. Vypočuli si rozličné inšpiratívne prednášky, navštívili o. z. Dobrý pastier v Kláštore pod Znievom, či pripravili zábavno-súťažný program, ktorý pobavil rómske deti. A to nie je všetko. Príklad štedrosti svätého Martina prejavili mladí rôznymi darčekom pre rómske deti, ktoré sami vyrobili pod vedením vyškoľených lektorov v rámci tvorivých dielní.

Ku koncu podujatia pricestovali na Škutovky niektorí absolventi minuloročných sociálnych projektových týždňov. Okrem absolventov zo Slovenska prišli aj mladí ľudia z Chorvátska, Maďarska, Rumunska, Nemecka, Francúzska i Uruguaja, ako aj traja členovia hudobnej skupiny Gen Rosso z Florencie. Pod vedením členov skupiny Gen Rosso si títo mladí nacvičili hudobno-tanečnú show a v sobotu večer ju predstavili verejnosti v aule Jána Pavla II. v Ružomberku. Vstupné bolo dobrovoľné a výťažok z podujatia dostal ako dar Hospic milosrdných sestier v Trenčíne. Nádherná bodka za týždňom, boha-

tým na zážitky a rozdávanie. Sv. Martin by mal z týchto mladých ľudí určite radosť. ■

PETER NÁKAČKA
GYMNÁZIUM P.U. OLIVU POPRAD

PLÁŠŤ SVÄTÉHO MARTINA

Pri príležitosti ukončenia jubilejného roka pripravilo hubovsko-lubochnianske farské spoločenstvo v nedeľu 12. 11. 2017 v kostole sv. Cyrila a Metoda v Lubochni divadelné predstavenie o životnom príbehu svätého Martina. Program bol obohatený hudbou, spevom mladých i pokročilých a scénickým tancom detí. Po predstavení sa konal lampiónový sprievod obcou. Všetci účinkujúci i diváci vytvorili pekné spoločenstvo, túžiace podľa Martinovho vzoru naplňať Ježišove slová: Čokoľvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste urobili. Predstavenie mohli zhladať ešte 3. 12. 2017 veriaci v Liptovských Revúciach. ■

MONIKA OLOSOVÁ
FARSKÁ ANIMÁTORKA HUBOVÁ

DIECÉZNY FUTBALOVÝ TURNAJ V RABČI

Komisia pre mládež v Spišskej diecéze (KPM) organizovala Diecézny futbalový turnaj, ktorý sa

odohrával počas soboty 4. novembra. 2017 v Rabči. Celkovo sa tohto turnaja zúčastnilo osem družstiev z celej diecézy. Turnaj začal spoločnou sv. omšou, ktorú celebroidal riaditeľ KPM Ľuboš Laškoty. Po nej začali samotné zápasy, ktoré sa niesli v zvlášť radostnej atmosfére, v duchu úcty k protihráčom a pravidiel fair play. Na treťom mieste sa napokon umiestnilo družstvo z farnosti Okoličné, na druhom družstvo zo Zuberca a víťazmi sa už po štvrtýkrát stala Stará Ľubovňa. Víťazi si s víťaznou trofejou zároveň odniesli aj postup do Michaloviec na celoslovenské kolo o Pohár predsedu Konferencie biskupov Slovenska, kde 11. novembra 2017 vybojovali druhé miesto. Srdečne ďakujeme za účasť aj družstvám zo Sihelného, Lendaku, Nižnej, Námestova a Dolného Kubína. ■

BLOG PRE MLADÝCH

Pred nejakým časom sme na našej stránke www.komisnia.sk vytvorili novú sekciu s názvom „novinky“, ktorá bude slúžiť ako blog na aktuálne témy pre mladých. Keďže existuje množstvo blogov s rôznym zameraním, v skutočnosti je len veľmi málo takýchto článkov, ktoré by sa venovali mládeži, a preto sme sa rozhodli prijať túto výzvu. Budeme sa usilovať vytvárať stručné a svieže blogy v pravidelných týždňových intervaloch, ktorými chceme povzbudiť mladé srdcia a zároveň mladým prinášať zaujímavé obsahy zo života Cirkvi, viery a evanjelizácie. ■

GODZONE TOUR 2017 – ODHODLANÍ ZMENIŤ SVET

V rámci Týždňa Cirkvi pre mládež, ktorý prebiehal od 12. do 18. novembra 2017, sa uskutočnil celoslovenský evanjelizačný projekt Godzone tour. Tohtoročná téma „Odhodlaní zmeniť svet“ mala za cieľ podnietiť mladých k odvahe a odhodlaniu žiť evanjelium v jeho plnosti počas každého dňa na každom mieste. Začiatok tohto evanjelizačného pro-

jektu, pozostávajúceho z hudby, scénok, svedectiev a katechézy, bol opäť v Poprade a pondelňajším programom spustil celotýždňové československé turné. Len v Poprade sa ho zúčastnilo vyše 2700 účastníkov. Celkovo ho tento rok na Slovensku a v Prahe navštívilo viac než 22 000 mladých. Ako uviedol tajomník Rady pre mládež a univerzity KBS kňaz Ondrej Chrvala, „Godzone je niečím originálne slovenským, niečím unikátnym, čo Duch Svätý prebudil u nás a čo nám v zahraničí často v dobrom závidia.“

Chceme sa poďakovať kňazom za vysluhovanie sviatosti zmierenia a takisto aj všetkým, ktorí akýmkoľvek spôsobom či modlitbami pomohli, aby sa tento projekt novej evanjelizácie mohol uskutočniť aj v našej diecéze. ■

DANIEL LYSÝ
KOORDINÁTOR KPM SPIŠ

DO KOSTOLOV SV. MARTINA

DON BOSCO TOUR XXII.

Niekoľko víkendov a sedemnást augustových dní potrebovali členovia Tímu Don Bosco TOUR k dosiahnutiu cieľa dvadsiateho druhého ročníka Don Bosco TOUR. Celkove to predstavuje 103 kostolov sv. Martina, toľko isto modlitieb k sv. Martinovi, toľko isto príbehov či povzbudení zo života nášho patróna.... Čo bolo predtým?

Na začiatku (v roku 1991) to bol iba bicyklový dvojtyždenný výlet tvrdošínskeho kaplána s miestnymi ministrantmi, ktorí sami chlapci takto nazvali (tour – po vzore cyklistických pretekoch Tour de France, don Bosco – po vzore dona Boska, ktorého život a dielo chlapci na ministrantských strestkách spoznávali). Okrem toho počas celej túry (cca 800km) boli preteky v rôznych disciplínach a prví dvaja vyhrali zájazd do Turína k don Boskovi. Po vydarenom podujatí začala príprava ďalšieho ročníka, ktorý už k osvedčenému názvu pridal iba poradové číslo. V priebehu nasledujúcich 25 rokov sa Don Bosco TOUR vyprofilovalo na celoslovenské podujatie, ktorého aktuálny ročník začína v septembri pravidelnými víkendovými strestkami a vrcholí počas letných prázdnin dvoj-trojtyždenným púťovaním. Mediálnym partnerom podujatia je už tradične Rádio Lumen, ktoré pravidelne vysiela reportáže z ciest tímu Don Bosco TOUR.

Hlavným organizátorom je kňaz Ján Garaj, momentálne farár v Ludrovej pri Ružomberku, ktorý je tiež členom Saleziánskej rodiny ako Salezián – spolupracovník. Intenzívne pomohol pri tvorbe manuálu pre slávenie jubilejného roka sv. Martina a zorganizoval na jeho počesť tohoročnú Don Bosco TOUR. S členmi svojho ministrantského pelotónu si to zamierili ku kostolom zasväteným sv. Martinovi. V našej vlasti ich napočítali 101 a k tomu pridali aj dve katedrály sv. Martina v susedných krajinách: Szombathely a Eisenstadt. On sám požiadal dvoch členov svojho tímu, aby sa podelili s našimi čitateľmi o svoje zážitky a skúsenosti.

Dvadsiaty druhý ročník Don Bosco TOUR bol môj štvrtý. Tento rok bol pre mňa iný aj v tom, že už s nami nemohol byť môj brat Pavol, ktorý už pracuje. On s týmto spoločenstvom absolvoval osem ročníkov. Veľa vecí ma naučil.

Po vyhlásení Jubilejného roka sv. Martina vznikla myšlienka navštíviť všetky kostoly sv. Martina na Slovensku, v každom sa modliť k sv. Martinovi, aby sme spoznali svoje duchovné i profesné povolanie, dostať sa do rodiska tohto svätca v Szombathely a touto púťou si vyprosiť svoju budúcnosť: geniálne!

Počas zimných stretiek sme sa všetci spoznávali, študovali život sv. Martina a popritom aj zaznačili do mapy všetky kostoly. Na Slovensku ich máme 101. Po dobrej zimnej príprave sme v apríli mohli naše púťovanie na bicykloch začať. Na začiatku prázdnin nám chýbalo už „iba“ 70 kostolov. Augustová „finálna jazda“ prebiehala hladko. Začali sme pri Bardejove a postupne putovali až do Bratislavy. Prešli sme všetky kúty našej krajiny. Každý deň bol výni-

močný. Na túre som oslávil svoje štrnásťte narodeniny. Kamaráti – cyklisti mi pripravili narodeninovú oslavu. Spoznal som veľa kňazov – zväčša spolužiakov pána farára, ale aj kňazov – veteránov Don Bosco TOUR. Náš cyklistický pelotón sprevádzal mikrobús s potrebným servisom a batožinou. Sú v ňom aj dve postele, televízor a keď je potrebné, vieme si v ňom zapojiť aj indukčnú platničku. Za volantom sedeli veteráni a tiež otec jedného z chlapcov. Najkrajšie zážitky zo dňa sme si pripomínali vždy v prvej časti večernej modlitby tzv. „páčilo sa“.

Jeden z najväčších kopcov bola Pezinská Baba. Už od Šaštína som rozmýšľal nad stratégiou a taktikou: zaútočiť hneď, alebo až pár metrov pred vrchom? Napadlo ma: „šetriť sily“. Hneď na začiatku stúpania sa odtrhli dvaja silní jazdci. S ostatnými sme ich nechali utiecť. Keďže som bol v ten deň aj navigátor, mal som na volante mobil s navigáciou, aby som mohol viesť ostatných cyklistov. Prijal som to ako taktickú výhodu: videl som, koľko metrov je do konca stúpania, kde je aká zákruta, takže záverečný šprint som si mohol napláňovať. Tri kilometre pred vrcholom som sa aj ja odtrhol z pelotónu a začal som dobiehať dvoch uniknutých jazdcov. Za mnou to skúšal ešte jeden, ale nepodarilo sa mu dotiahnuť sa za mňa. Asi po poldruhu kilometri sa mi to podarilo. V závese za nimi som si ešte trochu oddýchol a dvesto metrov pred vrcholom som zaútočil a prvenstvo na Pezinskej Babe bolo MOJE! Takéto preteky, zápasy, skúšky prežívame aj v každodennom i duchovnom živote. Na túre som sa naučil a overil, že sa netreba lakať, ale vykročiť so stratégiou, taktikou a, samozrejme, vždy dôverovať Bohu, ktorý je vždy „na našej strane“.

SAMKO TUKA, 14 R., NIŽNÁ

Do tímu Don Bosco Tour som sa dostal jedným z dvoch spôsobov: 1. Náhoda; 2. Božie riadenie. Na konci januára ma pán farár spolu s niekoľkými mništrantmi pozval na víkendovku s cyklistami tímu Don Bosco TOUR. Vedel som, že budú na tréningoch a tandeme (dvojcykel) jazdiť Le Mans (24-hodinový maratón, kde sa dvojice po pol hodine striedajú na tandeme). Piatimi jazdami a 86 km som prispel k spoločným 1619 km za 24 hod. Odmenou mi bola pozvánka na víkend v srdci diecézy. Za dva dni som na bicykli prešiel 200 km a navštívil prvých 11 kostolov sv. Martina. Potom som sa stal členom tímu Don Bosco TOUR – toto nemohla byť náhoda, vďaka Ti, Bože!

Až do prázdnin sme sa stretávali jeden víkend v mesiaci a navštívili sme 34 kostolov. Trinásteho augusta sme vyrazili na Don Bosco TOUR. Nevedel som za koľko dní to zvládneme. Nabehali sme viac ako 2 000 km, prebrázdili sme celé Slovensko, takže ak v rádiu hlásia kdekolvek nehodu, policajnú hliadku, či iný problém, iba si spomeniem, že som tam bol... a na bicykli! Boli sme aj na Bratislavskom hrade a v seminári, kde pán farár študoval, vyskúšal som rakúske i maďarské cesty. Navštívili sme Katedrálu sv. Martina v Eisenstadte, Martinovo rodné mesto Szombathely, kúpali sme sa na štrkovisku i v maďarskom aquaparku. Naučil som sa variť, naberáť tisíc zážitkov, domov priniesol magnetky a darčeka... ale hlavne som sa naučil prekonávať sám seba! Som rád, že som súčasťou tohto tímu. Teším sa na rok 2018, budeme putovať po stopách Dona Titusa do Turína. Bol to kňaz, ktorý prekračoval hranice, aby zachraňoval duše, mučeník, ktorý aj mňa motivuje, aby som prekračoval „hranice“ vlastných obmedzení.

MAREK KNAPÍK, 13 R., LUDROVÁ
JÁN GARAJ, FARÁR LUDROVÁ

JUBILEJNÝ ROK SV. MARTINA

REKAPITULÁCIA

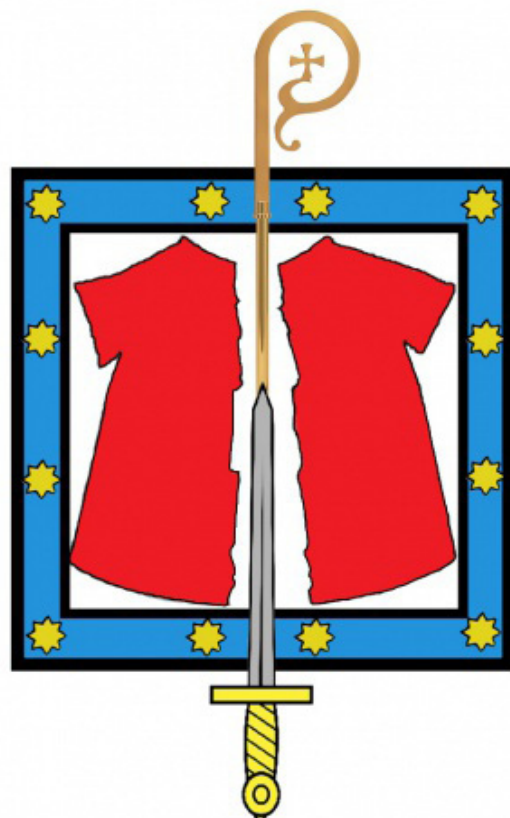
Obdobie od 11. novembra 2016 do 11. novembra 2017 sme v Spišskej diecéze prežívali naozaj ako milostivý čas. Slávili sme 1700. výročie narodenia a 1620. výročie smrti sv. Martina, biskupa z Tours (316/317 – 397), ktorý je patrónom Spišskej diecézy. Jubilejný rok sme slávili v podstate o rok neskôr ako iné diecézy v zahraničí (Szombathely, Eisenstadt, Tours). Dôvodom toho bola naša snaha zachytiť obidve výročia, teda aj dátum narodenia, ktorý nie je presne známy, aj dátum smrti, čiže narodenia pre nebo.

Bolo to obdobie naplnené určitými snahami, ktoré sme si pod vedením diecézneho biskupa sformulovali a rozhodli sa ich uskutočniť. S odstupom niekoľkých týždňov po skončení tohto jubilejného roka môžeme urobiť aj určitú rekapituláciu.

STANOVENÉ CIELE

S jubilejným rokom sme v diecéze mali veľké očakávania. K duchovným cieľom, ktoré na začiatku jubilejného roka sformuloval diecézny pán biskup, patrilo najmä zintenzívnenie zvyku prijímať sviatosť zmierenia na prvé piatky v mesiaci, adorácie a prijímanie Eucharistie. Vonkajším prejavom tohto zvnútorňovania duchovného života majú byť skutky telesného aj duchovného milosrdenstva. Tomu zodpovedali aj okolnosti uvedené v liste diecézneho biskupa, ktorý prosil o udelenie úplných odpustkov pre tento jubilejný rok, čomu Svätý Otec ochotne vyhovel.

Niekoľko kňazi diecézy zostavili pre slávenie Jubilejného roka sv. Martina manuál, ktorý hneď na začiatku informoval čitateľov o systéme prežívania jubilejného roka. Manuál bol okrem tlačenej formy dostupný aj na web-stránke biskupstva. Všetky pastoračné aktivity v diecéze aj vo farnostiach boli rozdelené na spoločné a fakultatívne.

SPOLOČNÉ PODUJATIA

Približne rok pred začiatkom jubilejného roka napísal diecézny pán biskup list na arcibiskupský úrad vo francúzskom meste Tours. V liste prosil o darovanie relikvií sv. Martina, pretože doteraz sme v diecéze tieto relikvie nemali. Odtiaľ prišla pomerne rýchlo odpoveď, žiaľ, negatívna. Tamojší arcibiskup s ľútosťou vysvetľoval v liste, že okrem dvoch malých relikvií, ktoré sú im nevyhnutne potrebné, už žiadne relikvie nie sú k dispozícii. Pán Boh, resp. svätý Martin sa však postaral! V novembri 2016 cestovali slovenskí biskupi do Ríma na návštevu Ad limina apostolorum. Tam sa náš pán biskup pred niektorými zo slovenských kňazov zmienil o svojej starosti. Tí už vedeli, kam sa obrátiť: dvaja z nich potom na Vianoce priniesli vzácnu kartu-

šu a v nej relikvie sv. Martina z Tours a spolu s ním aj relikviu sv. Pia V. pápeža, ktorý bol dominikánom. Potom zostalo dosť času na to, aby magister umení Peter Krupa zo Spišského Podhradia navrhol a zhotovil krásny relikviár v kombinácii zlatého kovu a skla, v ktorom sa vynímajú črty spišského diecézneho erbu. V ňom namiesto troch hviezd sú tri malé nádoby, kartuše, v ktorých sú relikvie: v jednej sv. Martina a sv. Pia V., v druhej sv. Valentína biskupa, prvokresťanského mučeníka, taktiež sv. Valentína mučeníka z Vietnamu z roku 1861 a v tretej kartuši sú relikvie bl. Zdenky Schelingovej, rodáčky z Oravy.

Jednou z prvých úloh okrem relikviára bolo zhotovenie loga pre jubilejný rok. Inšpirovali sme sa pritom logom, ktoré mali katolíci vo Francúzsku, v meste Tours, ale sme si ho s ich dovolením prispôbili na naše podmienky a pridali aj vlastný komentár, ktorý bol vysvetlený na obálke manuálu. Vznikol tak originálny symbol, ktorý graficky zhotovil Andrej Ondrejka, seminarista z Liptovských Sliachov. Na mnohých miestach bolo možné stretnúť reprodukciu obrazu sv. Martina, originál ktorého sa nachádza v priestoroch biskupského úradu. Obraz pochádza asi zo 17. storočia a stal sa „tvárou jubilejného roka“. Takmer v každom kostole diecézy na mnohých banneroch a v iných publikáciách ho bolo možno vidieť. Tak sa staré veci stali vzácnymi...

Hlavnou spoločnou iniciatívou boli dekanátne púte do Katedrály sv. Martina v Spišskej Kapitule. Na začiatku bol pripravený harmonogram a prerokovaný s pánmi dekanmi. K dispozícii bolo 10 termínov, vždy na 3. sobotu v mesiaci. Deväť dní pred púťou každého dekanátu sa veriaci modlili novému k sv. Martinovi. Pritom po týchto farnostiach putoval aj relikviár, ktorý celkove prijali a relikvie si uctili na 122 miestach našej diecézy.

K spoločným podujatiam možno započítať aj znotované piesne k sv. Martinovi, čo je dielo známeho hudobníka Dr. Štefana Tuku, farára v Dlhej nad Oravou. K tomu možno priradiť aj návrh katechéz pre deti a mládež, ktoré pripravil vsdp. Ján Garaj, farár v Ludrovej. Iste ich mnohí použili priamo alebo ako inšpiráciu pre sv. omše pre deti alebo pre mládež. Počas púť v katedrále sme si neraz vypočuli spomenuté zhudobnené hymny.

V pastierskom liste diecézneho biskupa bola zmienka o tom, že počas jubilejného roka pripravíme podmienky na zakladanie farských charít. Aulis-

ti biskupského úradu si to vzali za úlohu a intenzívnym rokovaním s vedením Spišskej katolíckej charity a v kruhoch odborníkov na kánonické právo pripravili štatút farských charít, ktorý dňa 4. októbra 2017 diecézny biskup podpísal a dal pokyn na jeho rozposlanie do farností diecézy. Tým sme vytvorili podmienky na bezproblémové vytváranie farských charít v diecéze. Proces ich zakladania sa už začal.

FAKULTATÍVNE PODUJATIA

Pod výrazom „fakultatívny“ rozumieme to, že ide o inšpiráciu, návrh alebo možnosť, ktorú niekto môže, a nemusí využiť, alebo ktorú si ten, čo má o to záujem, môže prispôbiť podľa svojich okolností.

Hneď na začiatku jubilejného roka sa v kňazskom seminári v Spišskej Kapitule uskutočnila konferencia o živote, čnostiach a posolstve sv. Martina. Na tejto konferencii požehnal diecézny biskup relikviár, opísaný vyššie. Ten sa potom už vydal na cesty po diecéze ako kedysi svätý Martin putoval po svojich farnostiach. Na konferencii bol tiež predstavený Manuál k sláveniu Jubilejného roka sv. Martina a bol daný do používania.

Na tejto konferencii, ale aj pri iných príležitostiach boli dané do pozornosti kňazov, katechetov

a farských animátorov aj ďalšie možnosti prežívania svätomartinského jubilea, ako napríklad „24 hodín bez kompromisov“ alebo akcia „Daruj blížnemu, obdaruješ Krista“ a iné. K tomu pristupujú ďalšie námety, ako napríklad rozličné súťaže v školách, farnostiach a rodinách, a mnohé iné.

Významnou mierou sa na tvorbe materiálov k sláveniu roka sv. Martina podieľali pracovníci Diecézneho katechetického úradu v Spišskej Novej Vsi. Na ich web-stránke bolo množstvo pestrých materiálov, ako boli meditácie nad rozličnými obrazmi, prezentácie, interaktívne cvičenia, katechézy, pracovné listy, vysvetlenie loga a mnohé iné. Taktiež diecézny pán biskup a niektorí kňazi publikovali k jubilejnému roku vlastné materiály, ako napr. rodinné modlitby a zamyslenia (Š. Sečka, P. Janáč – *Naša cesta svätosti; Deviatnik modlitieb k sv. Martinovi*), ďalšie katechézy (DKÚ – *Katechetické námety na rok sv. Martina*), či rozličné homílie alebo iné materiály (F. Trstenský – *Spirituálne impulzy na rok sv. Martina*).

TRVALÉ OVOCIE JUBILEJNÉHO ROKA

S radosťou možno konštatovať, že Jubilejný rok sv. Martina sme v Spišskej diecéze prežili duchovne užitočne. Chceme vyjadriť aj touto cestou veľkú vďačnosť Božieho ľudu diecéznemu otcovi biskupovi Štefanovi, že vyhlásil tento rok a sám prišiel s mnohými iniciatívami, a mnohé ďalšie iniciatívy schválil alebo usmernil.

Chceme sa poďakovať všetkým pánom dekanom, kňazom a ich pastoračným radám vo farnostiach za ich mnohé pekné iniciatívy. Azda nebolo v diecéze kostola, v ktorom by aspoň na nástenke neboli nejaké informačné materiály k tejto tematike. Spevokolom, katechetom a animátorom vyjadrujeme poďakovanie za ich nasadenie a ochotu urobiť niečo pre popularizáciu tohto vynikajúceho svätca a takého integrálneho kresťana, akým bol sv. Martin.

Počas slávania jubilejného roka sme si prehĺbili a upevnili jednotu Božieho ľudu s diecéznym otcom biskupom, ktorý je nástupcom apoštolov a prehĺbili sme si pocit spolupatričnosti k našej miestnej Cirkvi na Spiši.

K trvalému ovociu prežívania jubilejného roka bude patriť relikviár, ktorý natrvalo uložíme v katedrále sv. Martina. Trvalým duchovným ovocím bude tiež oboznámenie sa so životom a čnosťami sv. Martina a tiež všetky duchovné dobrá, ktoré sme v tomto roku dostali od Pána Boha. Konkrétnym ovocím slávania jubilejného roka budú farské charity ako integrálna súčasť plného účinkovania našich farských spoločenstiev. Veríme, že si ich založia čím viaceré farnosti a že sa tak naše farnosti stanú účinnejšími spoločenstvami lásky a nástrojmi pomoci všetkým ľuďom.

MONS. ANTON TYROL
GENERÁLNY VIKÁR

ŠTEFAN HUDZÍK

(1954 – 2017)

Rodák zo Spišského Štiavniku, akademický sochár, výtvarný pedagóg. Umelec inšpirovaný históriou, prírodou, kresťanstvom, osobnosťami minulosti i dneška. Majster širokého rozpätia tvorby, rôznych disciplín sochárstva a kresby.

Narodil sa v roku 1954 v rodine kováča Štefana a jeho ženy Ireny ako tretí zo šiestich detí. V otcovej kováčskej vyhni sa malý Štefan zoznámil s remeslom kováčov a po boku otca, s ktorým rád pracoval, získal veľkú remeselnú zručnosť. Ako piatak na základnej škole začal Štefan chodiť do ľudovej školy umenia a v tom čase mu učarovala aj fotografia.

Jeho cesta za umením viedla do Bratislavy. Ako by bol na to predurčený svojím štúdiom na Strednej škole umeleckého priemyslu, kde študoval rezbárstvo u profesora Jána Korkoša a na Vysokej škole výtvarných umení figurálne sochárstvo u profesora Jána Kulicha. Jeho veľkými vzormi boli Alexander Trizuljak a Vincent Hložník, ktorí tvorivým spôsobom ovplyvnili mladého študenta. Už počas svojho vysokoškolského štúdia modeloval v utajení sochy svätých Cyrila a Metoda pre kostol v rodnej obci.

Štefan pracoval vlastne stále, skoro bez oddychu. Svoj život nerozdeľoval na prácu a voľný čas, vždy bol plný energie, či už sa jednalo o sekanie do kameňa, rezanie do dreva, modelovanie do hlíny v ateliéri, sústruženie v stodole, alebo kutie v kováčskej vyhni. Veľkú časť jeho tvorby zahŕňa aj medailérska činnosť. Razené mince tvoria nemalú zbierku v jeho ateliéri. Štefanova invencia a precíznosť sa stali legendárnymi aj pre študentov na SPŠ drevárskej v Spišskej Novej Vsi, kde vyučoval 20 rokov. Získal veľa ocenení, napríklad Cenu slovenského fondu výtvarných umení, Cenu Martina Benku a je laureátom ceny Fra Angelica.

Každý, kto Štefana poznal, vie, že neodmysliteľnou súčasťou jeho tvorby bol motív koňa, ktorý bol jeho srdcovou záležitosťou a prelína sa celou jeho tvorbou. Rozsah jeho prác je mimoriadny, od medailérskej tvorby cez reliéf až po monumentálne kompozície, ale celoživotným ťažiskom zostala sakrálna tvorba, ktorej sa venoval v krátkych prestávkach vlastne celý život.

K významným sakrálnym dielam Štefana Hudzíka môžeme zaradiť nadživotné plastiky svätých: Sv. Michal archanjel v Spišskom Bystrom, Sv. Jozef robotník vo Svite, Kalvária v Dolnom Kubíne (zváraný medený plech), blahoslavená sestra Zdenka v Krivej, či socha Božského Srdca v Novom Smokovci. Snáď najvýznamnejším jeho dielom je bronzo­vý pamätník sv. Jána Pavla II. v Oravskej Polho­re, o ktorom sa aj kardinál Stanisław Dziwisz vyjadril: „Je to on.“

Vytvoril niekoľko krížových ciest sekaných do dreva, či odliatych do epoxidu. Z poslednej krížovej cesty, odlatej do bronzu, stihol dokončiť iba desať zastavení. Jeho poslednou dokončenou prácou boli portréty biskupov Rudolfa Baláža a Františka Tondru, zakladateľov Katolíckej univerzity v Ru-

žomberku, ktoré boli slávnostne odhalené 3. mája 2017.

Štefanov život bol naplnený prácou a snami. Málo cestoval – bol pevne zakorenený v rodnom kraji. Poctivosť a pokora boli vždy základné atribúty jeho tvorby. Štefan bol vždy rodinne založený; jeho

Anči, štyri dcéry a vnučka Malvínka boli pre neho všetkým.

Štefan Hudzík žil a tvoril v Spišskom Štiavniku, kde 4. 4. 2017 nečakane zomrel vo veku 63 rokov.

ANNA HUDZÍKOVÁ
SPIŠSKÝ ŠTIAVNIK

RÓMSKE PASTORAČNÉ CENTRUM V KRÍŽOVEJ VSI

Rómske duchovno-spoločenské stredisko v Krížovej Vsi oslávilo 14. septembra 2017 presne 10 rokov od svojho vzniku. Toto výročie sme si v tento deň pripomenuli počas sv. omše, keď k nám zavítal spišský diecézny biskup Mons. Štefan Sečka, ktorý udelil sviatosť birmovania 18 mladým z miestnej komunity. Poobede nasledovala spomienková slávnosť spojená s ďakovnou modlitbou za všetkých, ktorí pomohli a pomáhajú, i za všetko, čo sa podarilo s Božou pomocou zrealizovať v tomto centre.

S výstavbou tohto rómskeho pastoračného centra, ktoré sa nachádza priamo v miestnej rómskej komunite, sa začalo s požehnaním biskupa Františka Tondru v roku 2005. Jeho zriaďovateľom je Komisia pre mládež v Spišskej diecéze. Jeho hlavnou náplňou je duchovné a sociálne začlenenie Rómov v obci Krížová Ves. Snažíme sa to naplňať, a to prostredníctvom úsilia o celkový rozvoj Rómov formou projektov prispôbených rómskej reči, jazyku a zvykom.

Od svojho oficiálneho spustenia v septembri 2007 si toto stredisko získalo v miestnej komunite, medzi obyvateľmi obce, vo farnosti, ako aj u miestnej samosprávy svoje stabilné miesto a jeho služby a programy využíva stále viac ľudí. Jeho činnosť zasahovala v roku 2016 priamo 250 ľudí z miestnej komunity a ďalších jeho nepravidelných návštevníkov a podporovateľov, ktorí ho navštívia alebo sledujú jeho činnosť prostredníctvom internetovej stránky.

V stredisku prebiehajú rôzne činnosti. Konajú sa tu pravidelné sv. omše v utorok a nedele, ktoré prichádzajú sláviť kňazi zo Spišskej Belej. V spolupráci s Cirkevným centrom voľného času, ktoré má sídlo priamo v stredisku, tu funguje viacero pravidelných záujmových krúžkov, ktoré navštevuje vyše stovka detí. Priestor tu dostávajú rôzne modlitbové a formačné skupiny a stretnutia pre mladých i dospelých (adorácia, chvály, katechézy). Aktívni Rómovia sa zapájajú do slávania liturgie, ale i do organizovania rôznych aktivít pre deti a mládež. V spolupráci

ci s Greckokatolíckym formačným centrom Rómov z Čičavy sa podielame na organizovaní gospelového festivalu FestRom, ktorý už má vyše desaťročnú tradíciu, ako aj na organizovaní formačných konferencií pre pastoračných pracovníkov slúžiacich v rómskych komunitách.

Výrazným bonusom pre miestnu komunitu je to, že v stredisku sa nachádza elokované pracovisko Súkromnej odbornej školy v Kežmarku, ktoré poskytuje vzdelávanie pre 15 učňov v odbore stolár a vyše 20 učníc v odbore krajčírka. Za roky tohto fungovania sa posunulo mnohé v oblasti myslenia Rómov, čo sa týka dôležitosti vzdelávania ako nástroja pri uplatnení sa v zamestnaní.

Ak by ste chceli vedieť viac, Rómske duchovno-spoločenské stredisko má svoju vlastnú internetovú stránku na adrese: <http://www.mojakomunita.sk/web/rdss-kv>, na ktorej sú správy z niektorých jeho aktivít, poprípade aktivity s deťmi nájdete na facebookovej stránke Cirkevného centra voľného času Krížová Ves.

RÓBERT NEUPAUER
RIADITEĽ CENTRA

KOSTOL SV. MARTINA V IHL'ANOCH

Obec Ihl'any vznikla iba v novodobej histórii, a to iba pred necelými šesťdesiatimi rokmi. Nedajme sa však týmto tvrdením pomýliť, lebo v skutočnosti ide o dve samostatné obce existujúce minimálne od prelomu 13. a 14. storočia s pôvodnými názvami Majerka a Stotince, ktoré boli v roku 1960 zlúčené do jedného sídelného celku. A kde sa nachádzajú? Nuž, mnohí by povedali že „Pánu Bohu za chrbtom“, alebo tam, kde „líšky dávajú dobrú noc“. Hovorí sa tak najmä odľahlejším koncovým obciam lokalizovaným najčastejšie v horskom prostredí, kam síce vedie nejaká cesta, ale ďalej je už „zarúbaná“. Ihl'any, vklinené do západnej časti Levočských vrchov v doline Holumnického potoka, sú toho ukázkovým príkladom, a to aj preto, lebo donedávna mali za chrbtom vojenské pásмо (Javorina), do ktorého bol prísny zákaz vstupu.

Byť „Pánu Bohu za chrbtom“ však automaticky neznamená odlúčenie od jeho viery, opovrhnutie, zabudnutie... Práve naopak, v tichom a zdravom prírodnom prostredí je dostatok priestoru aj pre rozvoj kvalitného náboženského života. Aj v tomto smere sú Ihl'any dobrým príkladom. Spoločne tu po stáročia žili veriaci rímskokatolíckeho, gréckokatolíckeho a evanjelického vierovyznania. Preto tu majú tri kostoly. V súčasnosti je evanjelický kostol už opustený. Rímskokatolícky kostol je zasvätený sv. Martini. Pochádza ešte z obdobia stredoveku, keď vládla gotika, ale v 19. storočí bol prestavaný v klasicistickom slohu.

LUBOMÍR KALAVSKÝ

FOTO: LUBOMÍR KALAVSKÝ

KOSTOLY SV. MARTINA V GRANČ-PETROVCIACH

V rámci diecézneho Jubilejného roka sv. Martina sme postupne na titulných stránkach nášho internetového časopisu, i v jeho pravidelnej rubrike Galéria kostolov, prednostne uverejňovali kostoly s týmto patrocinom. Možno sme Vás, milí čitatelia, hneď v úvodnom príspevku štatisticky zneistili, keď sme tvrdili, že na území diecézy máme trinásť takýchto kostolov, ale nachádzajú sa iba v dvanástich obciach. Dnes prinášame rozuzlenie vo forme jednoduchej odpovede, že v obci Granč-Petrovce máme dva kostoly zasvätené sv. Martinovi.

Starý kostol podľa jeho architektonického vzhľadu zaraďujeme do tzv. Spišskej renesancie. Jeho typickým renesančným prvkom je štítková atika, ktorou je ukončená veža. Postavený bol v prvej polovici 17. storočia. Svojou pomerne malou proporciou už dávnejšie nevyhovoval súčasným potrebám. Preto obyvatelia túžili po novom a väčšom svätostánku. Ich túžby sa vyplnili zakrátko po Nežnej revolúcii, keď si v rokoch 1993 – 1994 postavili nový a priestranný chrám, jeden z prvých novopostavených na Slovensku po zmene spoločenských a politických pomerov.

LUBOMÍR KALAVSKÝ

FOTO: LUBOMÍR KALAVSKÝ

LESY V MAJETKU SPIŠSKÉHO BISKUPSTVA

JESEN NA SPRÁVE LESOV SPIŠSKÁ TEPLICA (POHORIE KOZIE CHRÝTY)

Nasledujúcim článkom o histórii lesov Spišského biskupstva chceme priblížiť našim čitateľom ich históriu a súčasné využitie. Zároveň plánujeme vytvoriť sériu viacerých článkov s touto tematikou a priniesť predovšetkým také informácie, ktoré budú užitočné aj pre našich kňazov v diecéze, ktorí ako správcovia farností majú na starosti farské lesy, ktoré chcú zveľadiť a zachovať aj pre ďalšie generácie.

HISTÓRIA

1205-1221 – kráľ Ondrej II. dáva spišským prepoštom zem Almás, na ktorej dnes stojí Spišská Kapitula a prilahlé pozemky, ako aj katastre obcí Jablonov a Lúčka, s lesmi v Levočských vrchoch.

1249 – kráľ Belo IV. obnovuje spišským prepoštom vlastnícke právo na zem Almás, aj s lesmi v Levočských vrchoch.

1549 – cisár Ferdinand I. dáva spišským prepoštom majetky zaniknutého kartuziánskeho kláštora v Slovenskom raji.

1776 – 15. januára vydáva Mária Terézia listinu o založení Spišského biskupstva. Súčasťou majetku sa stali aj majetky zaniknutého cisterciánskeho opátstva v Spišskom Štiavniku s príslušnými lesmi a hospodárstvom (Spišský Štiavnik, Spišské Bystré, Hranovnica, Kravany, Vikartovce, Liptovská Teplička, Nižná Šuňava, Lučivná, Spišská Teplica). Pod ich správu patria aj dva lesné úrady – v Spišskom Štiavniku a v Jablonove.

1925-1927 – prebieha pozemková reforma a časť lesov je pričlenená k okolitým obciam a mestám. Lesmajster sídli v Spišskej Teplici, hlavný poľný inžinier v Spišskom Štiavniku, poľný inžinier v Hranovnici.

1947-1948 – vyvlastnenie a poštátnenie väčšiny pozemkov a lesov Spišského biskupstva, čo znamenalo zánik samostatného lesného hospodárstva.

1991 – vznik správcovskej spoločnosti Pro Populo, s.r.o.

1992 – na základe zákona o zmiernení niektorých majetkových krívd, spôsobených cirkvám a ná-

FÓLIOVNÍK S PRODUKCIOU CCA 500 000 KS SADENÍ ROČNE (SPIŠSKÁ TEPLICA – VÁPENICA)

boženským organizáciám, bola Spišskému biskupstvu reštituovaná časť pozemkového vlastníctva a lesov.

1994 – Spišské biskupstvo na základe zmluvy poveruje hospodárením vo svojich lesoch správcovskú spoločnosť PRO POPULO Poprad, s.r.o.

Súčasnosť – 100 % vlastníkom spoločnosti PRO POPULO Poprad, s.r.o. je Spišské biskupstvo.

ORGANIZAČNÁ ŠTRUKTÚRA

- Ústredie spoločnosti v Spišskej Teplici
- Správy lesov – Spišská Teplica (3000 ha), Spišské Bystré (2900 ha), Spišské Podhradie (3000 ha), Hranovnica (4000 ha). Na každej lesnej správe je správca, ktorý je zároveň odborný lesný hospodár a pod sebou má troch až štyroch lesníkov, ktorí majú približne rovnako veľké lesné obvody (cca 700 až 1000 ha).
- Stredisko lesné škôlky – pestovanie sadeníc lesných drevín vo fóliovníkoch a na nekrytých plochách, ktoré sú určené na vlastné zalesňovanie.
- Manipulačno-expedičný sklad Vydrník – maximalizácia výťažnosti drevnej hmoty s využitím modernej manipulačnej techniky.

PREČO BISKUPSKÉ LESY OBHOSPODARUJE SPRÁVCOVSKÁ SPOLOČNOSŤ?

Podľa zákona o lesoch musí každý vlastník lesných pozemkov zabezpečiť odborné hospodárenie v lesoch prostredníctvom jednotlivca alebo organizácie, ktorá má zamestnancov so štátnou skúškou odborného lesného hospodára (OLH). Ten následne riadi činnosti súvisiace s hospodárením v lese a plnenie povinností vyplývajúcich z právnych predpisov na úseku lesného hospodárstva a ochrany prírody.

V ČOM SPOČÍVA KAŽDODENNÁ ČINNOSŤ LESNÍKOV?

Počas celého kalendárneho roka, okrem dní určených na mesačnú uzávierku, sa lesníci nachádzajú na svojich lesných obvodoch, kde riadia a kontrolujú práce súvisiace s obhospodarováním lesov. V zime vyznačujú ťažbu a prikrmujú lesnú zver, na jar koordinujú vysádzanie stromčekov na odlesnené plochy, v lete sa zameriavajú na vykášanie buriny okolo malých sadeníc, vykonávajú protipožiarne hliadky v čase zvýšeného požiarneho nebezpečenstva, a na jeseň je tu opäť vysádzanie ďalších stromčekov a ich

CYKLOCHODNÍK A NÁUČNÝ CHODNÍK LESNEJ PEDAGOGIKY S MIESTOM NA ODDYCH

následná ochrana proti poškodzovaniu zverou. Každennou prítomnosťou lesníkov v lese je zabezpečená ochrana majetku Spišského biskupstva a v prípade nepredvídateľných prírodných udalostí urýchlenná organizácia prác na zmiernení ich následkov.

MUSÍ SA LES V MAJETKU SPIŠSKÉHO BISKUPSTVA RÚBAŤ?

Spoločnosť PRO POPULO Poprad, s.r.o. spravuje lesy, ktoré sú na väčšine územia hospodárske, t. z., že ich prvotnou funkciou je produkcia dreva, to však neznamená, že po vyrúbaní na danom území zmizne les. Podľa platných zákonov je obhospodarovateľ lesa povinný do 2 rokov od vyťaženia porastu danú plochu zalesniť stanovištne vhodnými drevinami, čo sa aj deje, len proces odrastania nového lesa je časovo náročný a ovplyvňuje ho množstvo faktorov (suchá jar, nedostatok zrážok vo vegetačnom období, neskorý mráz, atď.). Ako všetko v živote, aj les potrebuje svoj čas, a cieľavedomou prácou lesníkov sa aj na pohľad mesačná krajina zmení na zdravý a produktívny les. V správe spoločnosti sa nachádzajú aj lesy v 4. a 5. stupni ochrany prírody a pri hospodárení v nich úzko spolupracujeme so Správou Národného parku Slovenský raj.

AKÉ CELOSPOLOČENSKÉ FUNKCIE MÔŽE LES PLNÍŤ?

Na lesných pozemkoch v správe našej spoločnosti sa nachádza množstvo turistických chodníkov a cyklotrás, ako príklad možno uviesť asfaltovú lesnú cestu v Spišskej Teplici, ktorá je súčasťou popradskej cyklomagistrály v dĺžke 25 km. Na lokalite Vápenica sa nachádza informačný chodník lesnej pedagogiky (projekt ForSoc – lesy bez bariér, lesy pre ľudí), ktorý je určený hlavne pre rodiny s deťmi. Prostredníctvom interaktívnych tabúl informuje verejnosť o práci lesníkov a najmenších návštevníkov učí hrovou formou poznávať lesné dreviny.

Vplyvom globálnych klimatických zmien dochádza k odumieraniu veľkých komplexov smrekových lesov, ako na takéto extrémny reaguje lesníctvo a ostane pre ďalšie generácie zelené lesy tak ako ich poznáme my?

Určite áno. V procese obnovy lesných porastov dochádza cieľavedomou prácou lesníkov k postupnej zmene drevinového zloženia, a následne k vytvoreniu druhovo pestrého spoločenstva. Spoločnosť PRO POPULO prevádzkuje škôlkarské stredisko, ktoré zastrešuje fóliovníky a záhony, kde sa z osiva z vlastných zdrojov pestujú sadenice lesných drevín pre každoročné jarné a jesenné zalesňovanie. V roku

ZALESNENÁ HOLINA SADENICAMI BUKA LESNÉHO Z VLASTNEJ PRODUKCIE

2015 sme v Spišskej Teplici postavili moderný fóliovník, kde s využitím najnovších vedeckých poznatkov za 5 mesiacov vypestujeme zo semienka cca 50 až 70 cm vysokú sadenicu, ktorá je pripravená na jesenné alebo jaré zalesňovanie. Takto kvalitne pri-

pravený sadbový materiál lepšie odoláva nepriaznivým poveternostným podmienkam a vytvára základ budúceho lesa.

ING. TOMÁŠ HUTYRA
PRO POPULO, VEDÚCI VÝROBY

EKUMENIZMUS MEDZI KATOLÍKMI A PROTESTANTMI PODĽA JOZEFA RATZINGERA

Zakončili sme rok, v ktorom sme si pripomenuli 500 rokov od protestantskej reformácie. V sérii článkov sme sa pokúsili priblížiť niekoľko hlavných teologických tém, ktoré aj po pol tisícročí predstavujú zásadné rozdiely medzi katolíckou náukou a protestantským učením. Bolo by však potrebné pozrieť sa ešte na súčasný stav a na prípadné východiská, ktoré môžu byť podnetom na uvažovanie do budúcnosti.

Snáď najvyváženejší postoj k ekumenickým otázkam medzi katolíkmi a protestantmi môžeme vidieť práve u Jozefa Ratzingera, či už ako dlhoročného prefekta Kongregácie pre náuku viery, ale aj ako neskoršieho pápeža. Tieto jeho dve významné služby v Cirkvi sú pre nás veľmi smerodajné, pretože musel vždy pozerieť na ekumenický dialóg z perspektívy katolíckej vierouky, a teda neraz musel aj rázne a jasne sformulovať postoj Katolíckej cirkvi k niektorým otázkam vzájomného dialógu medzi jednotlivými konfesiami. Preto bol neraz mnohými označovaný za toho, ktorý brzdí pokrok v ekumenických rozhovoroch a snaží sa vyzdvihovať exkluzivitu Rímskokatolíckej cirkvi. Média, ale aj predstavitelia iných cirkevných a náboženských spoločenstiev oveľa radšej vyzdvihovali jeho krajana, predsedu Pápežskej rady pre napomáhanie jednoty kresťanov kardinála Waltera Kaspera, ktorý zo svojej pozície „hlavného ekumenika“ Rímskokatolíckej cirkvi im pripadal ako oveľa viac otvorenejší. Aj on sa však vždy opieral o stanoviská Jozefa Ratzingera. Ratzinger to mal ťažšie len v tom, že tieto stanoviská musel formulovať, a preto musel zniesť aj istú dávku nepopularity, ktorú niektoré skupiny roznecujú dodnes.

Výsledky služby pápeža Benedikta XVI. na poli ekumenizmu však hovoria za všetko. Je to práve preto, že jeho ekumenizmus je postavený na pevných

základoch, ktorými sú dôkladná znalosť katolíckeho učenia a veľká otvorenosť. Otvorenosť hľadať nie len to, čo nás spája, ale aj smelosť pomenovať to čo nás rozdeľuje.

Kardinál Kurt Koch, terajší predseda Pápežskej rady pre napomáhanie jednoty kresťanov, zdôrazňuje, že „pre Benedikta XVI. nie je základom ekumenizmu filantropia alebo dobré vzájomné vzťahy, ale kristologické vyznanie viery, ako o tom svedčia taktiež oba diely jeho knihy Ježiš Nazaretský. Pápež je presvedčený – píše švajčiarsky kardinál – že ekumenizmus, aby mohol rásť, musí byť zakorenovaný v hlbokkej viere. Inak sa nedokáže ubrániť dvom najzávažnejším prekážkam na ceste k jednote, ktoré

si Svätý Otec plne uvedomuje. Sú to na jednej strane tzv. religiozita rozdielov, ktorá sa kŕčovite drží toho, čo jednotlivé vyznania rozdeľuje, a na strane druhej ľahostajnosť k veciam viery, ktorá vidí prekážku na ceste k jednote v hľadaní pravdy.“ (*Prístup Benedikta XVI. k ekumenizmu by sa páčil aj Luterovi*. In: <http://www.ekumenizmus.kbs.sk/spravodajstvo/i224/>. 15.11.2011).

Kardinál Ratzinger sa k otázkam ekumenizmu vyjadroval a vyjadruje nepretržite počas celého svojho pôsobenia. Ak by sme však chceli nájsť dokument, ktorý súhrne podáva jeho základné vieroučné princípy vo vzťahu k vzájomnému dialógu medzi cirkevnými spoločenstvami a náboženstvami, je ním určite vyhlásenie Dominus Iesus (DI). Tento dokument o jedinečnosti a všeobecnom spásanosnom poslaní Ježiša Krista a Cirkvi, podpísal ako prefekt Kongregácie pre náuku viery 6. augusta 2000. Vyhlásenie reagovalo na šíriaci sa náboženský relativizmus, podľa ktorého nijaké náboženstvo nemá plnú pravdu o Bohu, a preto treba všetky rovnako rešpektovať.

Kľúčové vieroučné posolstvo, ktoré v tejto súvislosti zaznieva z tohto dokumentu vo vzťahu k ekumenizmu, je presné zadefinovanie pojmu „Cirkev“. Jozef Ratzinger odmieta v rámci nejakej ekumenickej a medzináboženskej korektnosti vyhýbať sa termínom, ktoré by mohli znížiť pre druhú stranu dialógu nepríjemne. „Nezriedka sa navrhuje, aby sa teológia vyhýbala výrazom ako „jedinečnosť“, „všeobecnosť“ a „absolútnosť“. Ich používanie robí vraj dojem, že sa význam a cena spásanosného diela Ježiša Krista príliš zdôrazňuje oproti iným náboženstvám. Lenže tieto slová jednoducho vyjadrujú iba vernosť skutočnosti Zjavenia, pretože vychádzajú zo samotných prameňov viery“ (DI 15).

Vyhlásenie Dominus Iesus veľmi jasne vylučuje aj diskusiu o tom, kto sa môže pokladať za pravú Cirkev. „Pán Ježiš je v Cirkvi a Cirkev je v ňom (porov. Jn 15,1n; Gal 3,28; Ef 4,15-16; Sk 9,5); preto plnosť Kristovho spásanosného tajomstva patrí aj Cirkvi nerozlučne spojenej so svojím Pánom. Ježiš Kristus totiž pokračuje vo svojej prítomnosti a vo svojom diele spásy v Cirkvi a prostredníctvom Cirkvi (porov. Kol 1,24-27). Treba pevne veriť ako pravdu katolíckej viery jedinečnosť Cirkvi, ktorú on založil. Tak, ako je len jeden Kristus, tak je len jedno jeho telo: jediná katolícka a apoštolská Cirkev. Veriaci majú vyznávať, že existuje historická spoji-

Foto: Kerstin Held

tosť – zakotvená v apoštolskom nástupníctve – medzi Cirkvou založenou Kristom a Katolíckou cirkvou. Táto Cirkev pretrváva (subsistit in) v Katolíckej cirkvi, ktorú spravuje Petrov nástupca a biskupi v spoločenstve s ním. Kristova Cirkev, napriek rozdeleniam kresťanov, pokračuje plne len v Katolíckej cirkvi“ (porov. DI 16). „Katolícka“ Cirkev podľa starých vysvetlení Kréda stojí oproti tým „cirkvám“, ktoré existujú len v niektorých svojich provinciách, a tak odporujú pravej podstate Cirkvi. Napriek tomuto nekompromisnému stanovisku otvára vieroučný dokument aj priestor pre vzájomný ekumenický dialóg. „Viaceré prvky posväcovania a pravdy sa nachádzajú aj mimo zväzku Katolíckej cirkvi, čiže v cirkvách a cirkevných spoločenstvách, ktoré nie sú ešte v plnom spoločenstve s Katolíckou cirkvou. Vzhľadom na tieto cirkvi a cirkevné spoločenstvá treba povedať, že ich účinnosť sa odvodzuje z plnosti milosti a pravdy zverenej Katolíckej cirkvi“ (DI 16).

Pri protestantských spoločenstvách však musí Magistérium prehlásiť, že im nemožno priznať titul „cirkev“, ale iba „cirkevné spoločenstvo“, pretože „si neuchovali platný episkopát a pravú, plnú podstatu eucharistického tajomstva, nie sú cirkvami v pravom zmysle slova. Jednako však pokrstení v týchto spoločenstvách sú krstom začlenení do Krista, a preto sú v určitom, i keď nedokonalom spoločenstve s Cirkvou“ (DI 17).

Ako prvú vec na začiatku dialógu je potrebné zadefinovať, čo znamená „Katolícka cirkev“. Toto slovo poukazuje v dvojakom zmysle na jednotu Cirkvi. Po prvé je to jednotu na mieste – len obec jednotná s biskupom je „katolícka Cirkev“. Po druhé je to

jednota mnohých miestnych obcí, ktoré sa nesmú uzatvárať sami do seba (porov. RATZINGER, J.: *Úvod do kresťanství*, Brno, Petrov, 1991, s. 240). Cirkev vo vlastnom význame je tam, kde je biskupský úrad na základe apoštolskej postupnosti a kde je prvoradá Eucharistia ako sviatosť. Tam, kde to tak nie je, vzniká nová situácia a tiež nový spôsob chápania cirkvi, ktorú sme na Druhom vatikánskom koncile označili ako „cirkevné spoločenstvo“. Chce sa tým vyjadriť, že sú cirkvami iným spôsobom (SEEWALD, P.: *Svetlo sveta*. Bratislava, Don Bosco 2011, s. 106). Toto je vyjadrené i v Dominus Iesus (porov. DI 16,17). Cirkev však nie je malou skupinkou aktivistov, ktorí sa zídu na nejakom mieste, aby rozvíjali život obce. Cirkev nie je ani zástup tých, ktorí sa zídu v nedeľu na slávenie Eucharistie. Cirkev je viac ako pápež, biskupi, nositelia sviatostného poslania. Všetci menovaní prislúchajú k Cirkvi, ale okruh spoluprebývajúcich (compagnia) siaha ďalej – za hranicu smrti (RATZINGER, J.: *Cirkev jako společenství*. Praha, Zvon, 1995, s. 103). Benedikt XVI. však vidí priestor na dialóg v zavedení pojmu „Boží ľud“. Ním je možné opísať vzťahy nekatolíckych kresťanov ku Cirkvi ako takých, ktorí sú „v spoločenstve“ s Cirkvou a nekresťanov ako v istom zmysle „pridružených“ k Cirkvi, kde sa v oboch prípadoch vychádza z pojmu Božieho ľudu. Z určitého pohľadu možno povedať, konštatuje Ratzinger, že koncil zaviedol pojem Božieho ľudu predovšetkým ako „ekumenický most“ (STROMČEK, L.: *Rozvoj ekleziológie v pokoncilovom období podľa Josepha Ratzingera*. In: *Nové horizonty*. Roč. 4 (2010), č. 3, s. 134).

Na pontifikáte Benedikta XVI. bolo možné badať, že dialóg s evanjelickými spoločenstvami, nie je taký intenzívny ako v minulosti. „Treba priznať, že protestantizmus urobil kroky, ktoré ho od nás vzdávajú. Rozdielne sú aj etické postoje a iné konformizmy s duchom dnešnej doby, ktoré sťažujú spoločný dialóg“ (SEEWALD, P.: *Svetlo sveta*, s. 105). Jednou z kľúčových problematických vieroučných otázok je otázka apoštolskej postupnosti. Protestantská myšlienka, že nástupníctvo spočíva len v Slove ako takom, a nie v štruktúrach, je na základe Nového zákona anachronická. Slovo je totiž viazané na svedka, ktorý ručí za jeho nedvojzmyselnosť, ktorú samotné Slovo nemá (porov. RATZINGER, J.: *Cirkev jako společenství*, s. 44). Ratzinger naznačuje, že hlavným problémom pri dialógu s evanjelikmi nie sú iba vieroučné otázky. „Sebavedomie germánskeho kresťanstva voči rímskemu a slovanskému ani dnes nie

je zlomené a cez stratu náboženskej substancie pôsobí ďalej ako mýtus a nadržuje emóciám, ktoré stoja v ceste jednoty“ (RATZINGER, J.: *Nadeje pro Evropu*. Praha: Scriptum, 1993, s. 81).

Napriek týmto možno až veľmi vyhraneným slovám, Jozef Ratzinger sa veľmi aktívne, ba až odvážne zapájal do ekumenického diania aj vo vzťahu k evanjelikom. K 450. výročiu Augsburgského viero-vyznania navrhol, aby bolo uznané Katolíckou cirkvou. Tento jeho návrh neprešiel (STANČEK, L.: *Cirkvi na Slovensku a ekumenizmus*. Spišské Podhradie: Kňazský seminár biskupa Jána Vojaššáka, 2002, s. 15). Ako kardinál bol tiež spolupredseda-júcim bilaterálnej katolícko-luteránskej komisie založenej v roku 1980. Významne sa podieľal na príprave deklarácie oboch vyznaní na tému učenia o ospravedlnení z roku 1999 (*Prístup Benedikta XVI. k ekumenizmu by sa páčil aj Luterovi*. In: <http://www.ekumenizmus.kbs.sk/spravodajstvo/i224/>).

Hoci podľa kardinála Kurta Kocha Benediktov kristologický ekumenizmus by sa páčil aj Martino-vi Luterovi, sám Benedikt si myslí, že v dohľadnom čase nemôžeme dosiahnuť plnú jednotu, aj keď robíme všetko, čo je v našich silách (SEEWALD, P.: *Svetlo sveta*, s. 106).

LUKÁŠ STOLÁRIK
LUKÁŠ KUTLÁK

Klaňanie sa troch kráľov, Bazilika sv. Jakuba v Levoči

„Sláva Bohu na výsostiach
a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle.“

Lk 2, 14

Milostiplné vianočné sviatky
a požehnaný nový rok 2018
zo srdca želá a vyprosuje

redakcia časopisu KAPITULA

STAŇTE SA NAŠÍM PRISPIEVATEĽOM

DEJE SA VO VAŠEJ FARNOSTI ČI V SPOLOČENSTVE NIEČO PODNETNÉ?

DAJTE O TOM VEDIEŤ!

NAPÍŠTE NA CASOPIS@KAPITULA.SK.

AK CHCEŠ DOSTÁVAŤ ČASOPIS PRIAMO DO SVOJEJ SCHRÁNKY,
DAJ NÁM TO VEDIEŤ NA CASOPIS@KAPITULA.SK

[NÁJDETE NÁS AJ NA FACEBOOKU](#)